

Kauppias Jaakko Pohjola muistelee 25:n vuoden takaisia tapahtumia Vienasta.

V. 1919 pääsivät Suomessa ja englantilaisten palveluksessa olleet venäläiset johtomiehet keskenään keskustukseen, sopivat yhteistoiminnasta ja seurauksena siitä oli kesällä 1919 pidetyssä edustajakokouksessa asetettu yhteinen hallintoelin, Vienan-Karjalan hallitus (toimikunta). Tähän Antti Vierman hallitukseen kuului mm. Oulangasta kotoisin oleva maanviljelijä, nyk. kauppias, Jaakko Pohjola. Muinaisia muistellessamme tässä hiljattain tulivat esille myöskin vv. 1919—20 Karjalan tapahtumat. Näissä muistelmissaan kertoi herra Pohjola seuraavankin tapauksen:

Keväällä 1920 oli Vienan hallituksella erittäin tärkeitä tehtäviä: oli valmistettava edessäolevia maakuntapäiviä, joiden edustajat oli jo yleisellä salaisella äänestyksellä valittu kaikissa kunnissa ja kylissä. Mutta vähän ennen maakuntapäivien kokoontumista sai hallitus kuulla, että venäläiset aseelliset bolshevikijoukot olivat hyökänneet hallituksen valta-alueelle eikä niiden tarkoituksesta ollut tietoa. Tämän takia päätti hallitus lähettää eräitä henkilöitä ottamaan selvää bolshevikien tarkoituksista. Niin lähetettiin Oulangan kunnan Vartiolammilta kotoisin oleva karjalainen Erkki Aro (Arhipov) Kemiin asiasta selkoa ottamaan ja vähän myöhemmin saadessamme kuulla

saivat häneltä ututta intoa ja uskallusta, niin haavoittuneet kuin heidän auttajansa. — Tutti fratelli, kaikki ovat veljiä, huusi paikkakunnan kansa hänelle nähdessään hänet.

Kuka hän oli? Hän oli Henri Dunant, ihmisrakauden apostoli, Punaisen Ristin perustaja. Solferinon taistelukentällä hän löysi elämäntehtävänsä.

Tunnustukseksi elämäntyöstään hän sai 1901 puolet Nobelin rauhanpalkinnosta. Sitä ennen hän oli taloudellisten vastoinkäymisten takia elänyt yli pari vuosikymmentä köyhänä ja unohdettuna. Hän lausui kerran itse tästä seuraavaa: "Minäkin olen kullunut niihin, jotka kadunkulmauksessa salavikkaa pureskelevat leivänkannikkaansa, jotka paikkailevat vaatteitaan musteella ja puhdistavat kauluksensa liidulla, joilla ei enää ole luottoa siinä viheliäisessä ravintolassa, jossa he käyvät, vaan joilta iltaisin eväitään avain heidän huoneeseensa, kun eivät ole kyenneet maksamaan vuokraansa. Muisto kaikesta siitä hyvästä, mitä minun oli suotu toimittaa, oli minulle rakas sen lähes neljännesvuosisadan aikana, jolloin sain kestää mitä hirvittävimpiä tuskia ja kärsiä kotitalon kovia kolhauksia. Mutta mitäpä välittääkään maailman kiitoksesta se, joka opetuslapsena seuraa sitä Mestaria, jonka koko elämä ja vaellus oli pelkkää häväistystä ja pilkkaa, hänen persoonallisuutensa väärinkäsitystä."

Henri Dunant kuoli 1910 82-vuotiaana.

bolshevikijoukkojen yhä jatkavan etenemistään, läksin minä yhdessä Kiimasjärveltä kotoisin olevan heraa *Sergejevin* kanssa toista tietä myöskin Vienan Kemiä kohti. Lähestyessämme Jyskyjärven pitäjän Suopassalmen kylää huomasimme kylän olevan aseistettujen punaisten joukkojen miehittämänä. Ajoimme kylän parhaan talon pihaan. Asestettu joukko ympäröi meidät tiedustellen matkamme tarkoitusta. Selitimme olevamme Karjalan hallituksen valtuutettuja ja tahtovamme tavata venäläisten joukkojen komentajaa, jonka arvelimme olevan vielä Paanajärvellä. Joutuimme tietenkin heti silmälläpidon alaisiksi. Meitä lähdettiin viemään jalkaisin komentajan puheille, joka majaili vain muutaman kilometrin päässä kylästä eikä siis ollut enää Paanajärvellä. Joukkojen komentajana oli *Aleksandrov*-niminen upseeri¹⁾. Hänelle esitimme valtakirjamme ja selitimme matkamme tarkoituksen olevan saada selville, mistä syystä venäläiset joukot olivat hyökänneet Vienan hallituksen alueelle. Komentaja *Aleksandrov* vastasi erittäin ystävällisesti, että heidän tarkoituksensa oli ottaa selville, olisiko Vienan hallituksen alueella suomalaisia valkobandiitteja, niin kuin heille oli kerrottu, ja että he pyrkivät tässä tarkoituksessa Suomen vanhalle rajalle asti. Samalla hän ilmoitti, ettei heillä ole mitään Vienan hallitusta vastaan. Kuten sanottu, oli kohtelu komentajan puolelta erittäin ystävällinen. Hän tarjosi meille mm. teetä ja oli muutenkin vieraanvarainen. Sitä kuitenkin pilasi erään kommunistiagitaattori *Sonnikovin* saapuminen tilaisuuteen. Kuten tunnettua, esiintyi samainen *Sonnikov* monin tavoin häiritsevästi sitten myös Uhtuan maakuntapäivillä. Huomasimme heti hänellä olevan monet metkut mielessä. Hän uteli asioita ja juonitteli jos jollakin tavoin. Hän mm. vaati, että meidän olisi kutsuttava koolle heti Suopassalmen kylässä paikallinen kyläkokous, laadittava siitä asianmukainen pöytäkirja, perustettava kyläneuvosto jne. Tähän vastasin, ettei meillä ole valtuuksia kokouksien pitoon, vaan valtuutemme tarkoittivat sitä, minkä olimme komentajalle jo esittäneet. *Sonnikov* koetti sekoittaa asioita mm. tiedustelemalla, millä varoilla Vienan hallitus toimii ja aikoo edelleen toimia. Tähän minä vastasin viitaten läheläolevaan metsämaisemaan, että tuossa meillä on kyläksi rikkautta. S. väitti metsän kuuluvan Venäjän

¹⁾ *Aleksandrov* oli tsaarivallan aikuisia korkeampi-arvoisia venäläisiä upseereja, n. 35—40 vuoden ikäinen, syntyisin pietarilaisen suurliikemiehen poikia, eikä ilmeisesti ollut bolshevikki itse, kuten hänen esiintymisestään Uhtuan maakuntapäivillä sitten ilmeni. Siellä hän mm. hyvin vapaamielisesti esiintyen tulkitsi itäkarjalaisille suopeasti ja oikeamielisesti neuvostohallituksen kantaa kansallisuuspolitiikassa. Hänen suhtautumisensa venäläisiin herätti varsinaisissa venäläisissä bolshevikeissa harmia ja kiukkua ja huhun mukaan hänet olisi sitten Uhtualta palattua murhattu Kemissä. — W. K.

Metsoja soitimella.

valtiolle, johon minä taasen väitin, että ne kuuluvat kansalle, joka tämän maan on asuttanut. Tästä Sonnikov ihan raivostui, joten komentajan täytyi lopuksi ruveta agitaattorille ankaraksi selittäen, ettei asia hänelle kuulu ja että miesten valtuudet eivät salli kokouksenpitoa, jota S. edelleen vaati järjestettäväksi. Lopuksi komentajakin jo tiukkasi, millä valtuuksilla toveri Sonnikov itse toimii. Tästä selvisi, ettei komentajan ja joukkojen mukana seuranneen agitaattorinkaan välit olleet aivan ystävälliset. Näissä olosuhteissa emme me katsoneet voivamme ryhtyä venäläisten kanssa varsinaisesti asialliseen keskusteluun, emmekä esittäneet sen enempiä vastalauseita, kun takanamme ei ollut mitään tosiallista pontta eikä voimaa.

Neuvottelut komentajan luona kestivät aamupuolelle yötä. Pyytäessämme itsellemme matkalupaa eli "proopuskaa" komentajalta paluumatkaa varten, hän selitti, että koska venäläiset joukot lähtevät seuraavana aamuna eteenpäin, on parasta ja viisainta meidän lähteä yhtä matkaa hänen kanssaan. Tämän järjestelyn tiesimme asiallemme olevan kovin vaarallisen, koska siten Uhtualla oleva hallituksemme ei olisi ollut selvillä lainkaan tilanteesta eikä voinut varautua venäläisten Uhtualle saapumisen varalta. Oli kiirehdittävä myöskin saamaan asiakirjat parempaan säilöön. Näytti jo siltä, niinkuin minkäänlaisia mahdollisuuksia meillä ei olisi päästä Uhtualle ennen bolshevikkeja. Lopuksi selitin, että ellemme pääse lähtemään heti Uhtualle, emme voi myöskään matkan varrella oleville hallituksemme joukoille selittää tilannetta ja venäläisten saapumisen tarkoitusta. Matkalla saattaisi helposti sattua verisiä yhteenottoja, jonka vuoksi olisi parasta, että me pääsisimme ennakolta tilannetta selostamaan ja järjestämään. Tämä auttoi, ja me saimme komentajan allekirjoittaman matkaluvan. "Proopuskan" saatuamme menimme kylään ilman vartioita hevosemme luo. Tarkoituksemme oli saada entisen tilalle uusi levännyt hevonen kyytiin, mutta sitä emme saaneet, koska bolshevikit olivat määränneet kaikki kylän hevoset käyttöönsä. Täällä tapasimme myöskin alussa mainitun vartiolampilaisen Aron, joka oli palaamassa suurinta tietä tiedustelumatkaltaan ja menossa siis myöskin Uh-

tualle. Nyt selitin kiireesti hänelle asiat ja kehoitin häntä ajamaan niin pian kuin suinkin Uhtualle, koska hän kerkiäisi sinne ennen meitä, yksin kun oli vaimoreessä, meidän taasen ollessa kyytimiehemme kanssa kolmissin. Hän pääsikin lähtemään heti, ja mekin kiirehdimme lähtöämme minkä voimme. Tuntia myöhemmin pääsimme mekin matkalle, mutta ajettuamme järveä puolisen kilometriä alkoi takaamme kuulua vihaisia huutoja, että meidän oli ampumisen uhalla palattava heti kylään. Lähetin matkatoverini komentajan lupakirja kädessä rannalla olevan joukkojen vartio-osaston luo jääden itse rekeen. Matkaluvasta huolimatta sanottu aliupseeri vaati meitä takaisin kylään. Kun sitten rupesimme karkein sanoin moittimaan vaatijaa siitä, miten käsittämätön komento puna-armeijassa näkyy olevan, kun ei joukkojen komentajankaan lupakirja merkitse mitään, päästi hän meidät lopulta kuitenkin menemään. Lähimpään, vielä Jyskyjärveen kuuluvaan Posan kylään tultuamme huomasimme siellä joukon Jyskyjärven kirkonkylästä suoraan tulleita venäläisiä ratsumiehiä. Sinne oli samaan aikaan myöskin tullut Uhtualla edellisen vuoden lopulla Kiestingin Kämpälissä karjalaisten vangiksi joutunut parooni Tiesenhäusen, joka tähän asti oli ollut sotavankina Uhtualla, mutta nyt oli vapautettu ja palaamassa Kemiä kohti. Viimemainittuun kylään saavuttuaan ja tavattuaan puna-armeijalaisia hän oli käynyt niin surulliseksi, että oli kyynel silmissä kyläläisille valittanut kohtaloaan. Bolshevikit vangitsivatkin hänet heti ja lähettivät Kemiin.

Mitenkä lieneekin Aro kertonut hänen mukanaan lähettämäni viestin ja terveiset Uhtualle, siitä oli joka tapauksessa seurauksena, että perille saavuttuamme emme aluksi löytäneet hallituksemme jäsenistä ketään. Vihdoin tapasimme kuitenkin hallituksen puheenjohtajan Vierman, jolle selvitin yksityiskohtaisemmin matkamme tulokset. Lähinnä ryhdyttiinkin uusin innoin valmistuksiin maakuntapäiviä varten. Erikoista tyydytystä herätti myöskin samaan aikaan Vuokkiniemeltä tullut tieto siitä, että Repolasta käsin suoraan oli tulossa siellä opetustyössä toiminut vuokkiniemeläinen opettaja Keynäs. Ja muunhan tiedätkin — lopetti kauppias Pohjola kertomuksensa.

W. K.

KUKA MISTÄKIN PITÄÄ.

Rouva: — Täytyykö sinun välttämättömästi istu joka yö klo 2:een kapakassa?

Herra: — Ei suinkaan minulla pakkoa ole, mutta minä teen sen vapaaehtoisesti.

VALMIS TINKIMÄÄN.

Sotamies: — Lupaatko Liisa, että olet minulle ikuisesti uskollinen?

Liisa: — Ikuisesti! Kuka nyt voisi jotakin luvata ikuisiksi ajoiksi.

Sotamies: — No, kuitenkin neljäksi viikoksi!